

”Målen dödar glädjen i lärandet”

– MÅSTE VI ANTECKNA det här?

Eleven tvekade i sin ansträngning att ta upp anteckningsblocket. Jag vände mig om och såg undrande på honom. Vad menade han? Så långt in på terminen brukar ju eleverna veta att jag bara skriver upp viktiga saker på tavlan!

Jag insåg dock att denna händelse är ganska karakteristisk för dagens gymnasieskola. Även om jag för det mesta känner ett genuint engagemang från eleverna så verkar de vara mer inriktade på målen än på innehållet i undervisningen. De säger att undervisningen är ”jättespännande” men frågar ändå titt som tätt: ”Måste vi skriva det här?” eller ”Kommer det på provet?”. En elev som skulle resa bort då vi hade prov blev examinerad några dagar i förväg. Efter detta ”för-prov” var det en lektion kvar innan det ordinarie provet. Då frågade eleven: ”Måste jag gå på den där lektionen?” ”Det är klart, varför skulle du inte det?” utbrast jag förvånad. ”Jag har ju redan gjort provet!”

MEN INGEN BORDE egentligen bli förvånad. Det kryllar av målsättningar i gymnasieskolan: det finns mål för varje gymnasieprogram, varje skolämne har specifika mål, och det finns ett antal mål för varje enskild kurs. En elev ska under sina tre år i gymnasieskolan uppnå över 300 olika mål, bara för att få ett slutbetyg med G i alla ämnen. För att få VG i alla ämnen får man lägga till ytterligare 100 mål. Inte undra på att eleverna blir målmedvetna.

Visst är målsättningar viktiga, men risken är att eleverna blir så inriktade på målen att de tappar glädjen i själva lärandet. Och det är precis vad många elever har gjort. Någonstans på vägen från grundskolans tidigare år, då barnen ännu kunde stråla av lycka över att lära sig nya saker, har denna upptäckarglädje förbytts i resultatfokusering och betygshets. Var gick det snett?

Man kan göra det lätt för sig och skylta på betygssystemet, och då blir man för-

stås oroad över förslaget att införa betyg redan i ettan. Men problemet ligger på ett annat plan. Delvis tror jag det handlar om vad den amerikanske kulturantropologen Michael Wesch kallar ”the crisis of significance”, bristen på relevans. Om kunskaperna i skolan enbart blir instrumentella och utbytbara mot poäng och betyg men i övrigt saknar relevans för eleverna, då kan vi verkligen tala om kris.

VI BEHÖVER HJÄLPA våra elever att upptäcka glädjen i själva lärandet, oavsett resultaten eller den praktiska nyttan. En av Robert Brobergs låtar heter ”Målet är ingenting, vägen är allt”. Jag begår troligen tjänstefel om jag påstår att han har rätt, men han har dock en poäng: eleverna behöver återupptäcka resglädjen mitt i den målinriktade skolan. Det finns inget enkelt recept för att uppnå detta, men en förutsättning är att vi lärare själva känner glädje och engagemang. En kunnig och engagerande guide kan ju till och med göra en bussresa på Autobahn fascinerande. Om vi själva kan bevara inspirationen i undervisningen så har vi nått långt. Men då krävs det att vi faktiskt får tid och resurser att ägna oss åt kärnverksamheten i vårt arbete: kunskaper och lärande.

Karin Boye skrev en gång:

*Nog finns det mål och mening i vår färd –
men det är vägen, som är mödan värd.*

När våra elever instämmer i det har vi lyckats i vår strävan – en målmedveten undervisning som gör eleverna mållösa!

ULF JÄMTERUD ÄR LÄRARE I RELIGIONSKUNSKAP
OCH HISTORIA PÅ BROMMA GYMNASIUM